

Examenul național de bacalaureat 2025
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

Model

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÉTEL **(30 pont)**

Olvassa el a következő költeményt, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat / válaszoljon a kérdésekre!

Pilinszky János: *Halak a hálóban*

*Csillaghálóban hányódunk
partravont halak,
szánk a semmiségbe tátog,
száraz űrt harap.
Suttogón hiába hív az
elveszett elem,
szűrő kövek, kavicsok közt
fuldokolva kell
egymás ellen élnünk-halnunk!
Szívünk megremeg.
Vergődésünk testvérünket
sebzi, fojtja meg.
Egymást túlkiáltó szónkra
visszhang sem felel;
öldökölnünk és csatáznunk
nincs miért, de kell.
Bűnhődünk, de bűnhődésünk
mégse büntetés,
nem válthat ki poklainkból
semmi szenvedés.
Roppant hálóban hányódunk
s éjfélkor talán
étek leszünk egy hatalmas
halász asztalán.*

(1942)

1. Értelmezze a cím és szöveg viszonyát!	2 pont
2. Jellemezze a versbeszédet!	2 pont
3. Azonosítsa a költemény elégiára utaló jellemvonásait! Indokolja kijelentését a versből vett példákkal!	4 pont
4. Értelmezze a „Csillaghálóban hányódunk/partravont halak” költői képet!	4 pont
5. Írjon ki a versből két költői képet, nevezze meg, és értelmezze őket!	6 pont
6. Igazolja a versszöveg alapján, hogy a vers egy mitikus látomás az emberi életről!	4 pont
7. Milyen a vers hangulata? Indokolja válaszát a versből vett példákkal!	4 pont
Pontot ér a helyes fogalom- és nyelvhasználat és a helyesírás	4 pont
- A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el a következő szöveget, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszoljon a kérdésekre!

Az irodalomtörténet úgy tartja számon, hogy a magyar irodalom első eredeti, szentimentális regénye Kármán József Fanni hagyományai című munkája. Csakhogy ilyen szerzői névvel és ilyen címmel sohasem jelent meg regény a korabeli, 18. század végi Magyarországon. Pontosabban, amikor 1795-ben az Uránia című, rövid életű periodikum három egymást követő számában napvilágot látott a Napi jegyzések és levelek címmel ellátott szöveg, semmi sem utalt rá, hogy azt Kármán József írta volna. Ezt a két előszó szerint egy T-ai Józsi nevű ismeretlen küldte be a lapnak, aki személyesen ismerte a lányt, és akiről az is kiderül, hogy vélhetőleg ő volt Fanni kicsit balfék szerelme.

A korabeli olvasó tehát annyit tudott, hogy egy Fanni nevű szerencsétlen sorsú lány által írt naplójegyzeteket olvashat. Fanni mellett T-ai Józsi nevén kívül semmilyen egyéb szerzői név nem merült fel a művel kapcsolatban.

Mindezek alapján tehát azt kellene mondanunk, hogy irodalmunk egy Fanni nevű szerzőnővel gazdagodott, aminek bizony örülhetnénk nagyon. Csakhogy sem az Urániáról, sem Kármán Józsefről, és persze Fanniról sem tudnánk semmit, ha 1843-ban Toldy Ferenc fel nem fedezi őket (újra). 1795 és 1843 között ugyanis tökéletesen ismeretlenek voltak ezek a nevek a magyar irodalomban. [...]

Majd ötven év után aztán a Kisfaludy Társaság 1843. március 25-i ülésén tartott előadásában Toldy „megkreálta” Kármán József alakját és életművét. Célja ezzel az volt, hogy Kazinczy felvilágosult-klasszicista irányvonalával szemben egy romantikus őst teremtsen, aki persze legitimálta Toldy új, nemzeti-romantikus törekvéseit.

Valójában Kármán Írói munkásságáról semmit sem lehetett biztosan tudni. Hagyatékában nem maradtak fenn kéziratok. [...] Ráadásul az Uránián kívül más korabeli fórumon nem közölt írásokat. [...] Toldy Ferenc már akkor is kétségeket támasztott a regény szerzőségét illetően, amikor az 1843-as előadásában ugyan Fanninak tulajdonította a naplójegyzeteket, de hozzátette, hogy Kármán igazító keze vonása meglátszik a szövegen. Ugyanakkor 1867-es irodalomtörténetében Kármánt mint társszerzőt, sőt a mű nagyobb részének szerzőjét tünteti föl minden újabb adat vagy bizonyíték nélkül.

Mindamellet Fannit létező személyként emlegeti 1843-ban, sőt a lány Kármán iránt érzett szerelmét is tényként kezeli. [...]

Nem nehéz belátni, mennyire nem mindegy, hogy egy férfi műveként és egyben fikcióként olvassuk a szöveget, vagy egy lány intim vallomásaként és naplóként. Az első esetben a kor divatos napló- és levélregény műfaji kódjai működtetik a befogadást, míg a második esetben egyfajta „kukkolást” folytat az olvasó, és éppen az irodalmiság kódjaitól mentes valóságba szeretne bepillantani. Mindezt csak tovább bonyolítja, hogy amennyiben Kármánnak tulajdonítjuk az írást, akkor egy férfinak a női lélekről szóló elképzeléseivel találkozhatunk, míg Fanni szerzősége esetén közvetlenül egy régen élt fiatal lány lelkébe vethetünk egy pillantást.

Egyszóval mivel történetileg a címben fölített kérdésre nem adható egyértelmű válasz, Fanni léte vagy nemléte az olvasó döntésére van bízva.

(Milbacher Róbert: Létezett-e Fanni nevű író a magyar irodalomban? In: Legendahántás. Magvető, Bp., 2022.)

1. Fogalmazza meg egy mondatban a szöveg témáját! 2 pont
2. Írjon ki a szövegből 3 információt az Urániáról! 3 pont
3. Társítsa a következő kijelentéseket a személyekkel, akikre vonatkoznak! Írjon át a vizsgalapra minden helyes társítást!

Kijelentések:

- 1) A korabeli olvasók szerint egy szerencsétlen sorsú lány, akinek a naplóját olvassák az Urániában.
- 2) Milbacher Róbert kijelentése szerint Fanni kicsit balfék szerelme volt.
- 3) Toldy Ferenc szerint a *Fanni hagyományai*nak társszerzője.
- 4) Toldy Ferenc szerint Kármán József szerelme.
- 5) A szöveg szerzője szerint neki köszönhetjük az elfeledett szerző(k?) újra felfedezését.

Személyek:

- a. T-ai József
- b. Toldy Ferenc
- c. Fanni
- d. Kármán József

5 pont

4. **Értelmezze a következő szavakat/kifejezéseket!**
periodikum; hagyaték; kétségeket támasztott a regény szerzőségét illetően; Fanninak tulajdonította a naplójegyzeteket 4 pont
5. Írjon ki a szövegből 3 olyan okot, ami miatt a szerző szerint nem mindegy, hogy kinek a műveként olvassuk a szöveget! 3 pont
6. Mi történt a szöveg szerzője szerint a Kisfaludy Társaság 1843. március 25-i ülésén? Írja át a vizsgalapra a helyes válasz betűjelét!
- a. Toldy Ferenc vitába szállt Kazinczyval Kármán József és Fanni műve kapcsán.
  - b. Toldy Ferenc előadásában úgy állította be az elfeledett Kármánt, mint egy jelentős romantikus őst.
  - c. Toldy Ferenc bemutatta egy kitalált író nő nemzeti-romantikus törekvéseit.
  - d. Toldy Ferenc bemutatta Fannit a Kisfaludy Társaság tagjainak, akik tényként kezelték Kármán iránt érzett szerelmét. 2 pont
7. Milyen következtetésre jut a szöveg szerzője az irodalomtörténeti kutatások alapján? Írja át a vizsgalapra a helyes válasz betűjelét!
- a. Arra, hogy Kármán József valójában nem létezett, csupán Toldy Ferenc találta ki ezt az író t.
  - b. Arra, hogy létezett egy Fanni nevű író nő, aki Kármán József szerelme volt, és halála után Kármán a saját neve alatt adta ki a naplóját.
  - c. Arra, hogy sem az eredeti publikáció során nincs utalás Kármán szerzőségére, sem Toldy Ferencnek nincs bizonyítéka arra, hogy társszerzőnek tüntesse föl Kármánt.
  - d. Arra, hogy a Fanni hagyományait T-ai Józsi írta és Kármán József átjavította a szöveget. 2 pont
8. Igazak (I) vagy hamisak (H) a következő kijelentések? Írja át a vizsgalapra a kijelentések betűjelét és az I vagy H jelölést!
- A fenti szöveg
- a. javasolja a Fanni hagyományainak új, módosított kiadását, ami Fannit szerzőként jelölné meg.
  - b. reklámozza az Uránia folyóiratot, amelynek nagy szerepe volt az ismeretlen író nők felfedezésében.
  - c. irodalomtörténeti kutatások alapján egy irodalmi alkotás eddig bizonyítottan hitt szerzőségét kérdőjelezi meg.
  - d. azt állítja, hogy Toldy Ferenc kijelentései mögött nem állnak hiteles bizonyítékok. 4 pont
9. Milyen stílusréteg sajátosságait ismeri fel a szövegben? Indokolja válaszát legalább két jellemző megnevezésével, és adjon ezekre példát a szövegből! 5 pont

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjon értekezést körülbelül két oldal terjedelemben *Tragikus sorsú történelmi hősök ábrázolása az irodalomban* címmel egy ön által választott magyar szépirodalmi mű alapján! Értekezését egyetlen irodalmi alkotás alapján írja meg, figyelembe véve az alábbi értelmezési szempontokat!

- 1. a választott alkotás műfajának meghatározása 2 pont
- 2. a történelmi kor viszonyainak bemutatása 4 pont
- 3. a főhős jellemábrázolása 4 pont
- 4. a hősök viszonyrendszerének ábrázolása 4 pont
- 5. a tragikum szerepe a hős sorsának alakulásában 4 pont

Pontot ér a témának megfelelő szövegválasztás (a szerző helyes megnevezése – 1 pont, a cím helyes formája – 1 pont; a téma szempontjából releváns mű választása – 2 pont) és az értekezés megfogalmazási módja (logikus gondolatmenet, szövegkohézió – 2 pont, helyes fogalom- és nyelvhasználat – 2 pont, helyesírás – 2 pont, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása – 2 pont) 12 pont